

Ти трѣбваше да бждеш внимателенъ. Казвашъ: Защо този ножъ е толкова остъръ? Не е виновенъ ножътъ за твоего порѣзване, но — твоего невнимание. Ти си изцапалъ съ черно мастило бѣлата си дреха, а после казвашъ: Кой направи това черно мастило? Не е виновно черното мастило. Всички поети, писатели, художници, учени, философи, свещеници, майки и бащи пишатъ все съ това черно мастило, но по невнимание, нѣкой може да изцапа дрехата си съ него, да остави такова петно на нея, което и съ химически срдѣства мжно може да се изчисти. Както и да се изчисти, се ще остане малко черно петно върху бѣлата дреха. Това не е ли противоречие? Хубави работи се пишатъ съ черно мастило върху бѣла хартия, а черни, нежеланни петна остава върху бѣла дреха.

Днесъ и философитѣ, и ученитѣ хора се смущаватъ отъ противоречията въ живота. Нѣма сжщество, горе-долу съзнателно, което да не се смущава отъ противоречията, но въпрѣки това, тѣ сжществуватъ въ човѣшкия животъ. Наистина, великиятъ животъ се проявява по особенъ начинъ, по особени закони, но сжщевременно и човѣшкиятъ животъ се проявява по свои особени закони. Въз основа на това, между човѣшкия и общия животъ се явява стълкновение; между човѣшката и общата мисль пакъ се явява стълкновение. Хората и Богъ не мислятъ еднакво. Богъ мисли едно, а хората — друго. Питамъ: каква бѣше мисльта на Бога, когато създаде овцата? И каква е мисльта на човѣка, когато хваща овцата? Човѣкъ трѣбва да знае, дали неговата мисль и постѣпка сж съгласни съ Божиитѣ. За да оправдае своята постѣпка, човѣкъ може да даде различни обяснения, споредъ известни природни закони. Запримѣръ, той може да каже: Споредъ еди-кой си природенъ законъ, ние трѣбва да пазимъ овцетѣ въ кошари, за да не умиратъ отъ гладъ и отъ студъ; после, за да не окапе вълната имъ, отъ време на време, ние трѣбва да ги стрижемъ; сжщо така, понеже млѣкото имъ е много, ние трѣбва да ги доимъ, да ги облекчаваме; и най-после, за да научатъ закона на самопожертвуването, овцетѣ трѣбва да ни даватъ и месото си. Какво лошо има въ това, че сме взели малко отъ вълната, отъ млѣкото и отъ месото на овцетѣ? Трѣбва ли за това нѣщо овцетѣ да протестиратъ? Има нѣща, въ които хората сж прави, но не въ всичко. Философията на живота седи въ това, да знаемъ, де сме прави, т. е. де сме въ съгласие